

Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma
2023-2026

Sisältö

Sisällyys

1.	Johdanto	2
2.	Ulkomaalaisten osuus Muuniossa	2
3.	Kotoutumislaki.....	3
4.	Kotouttamista edistävät palvelut	3
4.1.	Alkukartoitus	4
4.2.	Kotoutumissuunnitelma	5
5.	Kotouttamispalvelut Muunion kunnassa	7
5.1	Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	7
5.2.1	Varhaiskasvatustyöpalvelut	9
5.2.1.1	Esiopetus	9
5.2.3	Perusopetus.....	10
5.2.3.1	S2-opetus.....	10
5.2.3.2	Valmistava opetus	10
5.2.3	Toiseen asteen koulutus.....	11
5.2.4	Kansalaisopisto	12
5.2.4.1	Vapaa-aika	12
5.2.5	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut.....	12
5.2.6	Nuorisotyöpalvelut	13
5.2.7	Liikuntapalvelut	14
5.3	Työllisyys- ja yritystyöpalvelut.....	14
5.4	Elinvoima palvelut/ asuminen Muuniossa, tekniset palvelut.....	15
5.5.	Tulkkaus ja käännöstyöpalvelut.....	15
6.	Kotouttamispalvelut muilta viranomaisilta ja tahoilta	16
6.1	Te-palvelut.....	16
6.2	Kelan palvelut	16
6.3	Seurakunta.....	17
6.4	Järjestö- ja vapaaehtoisuustoiminta	18
7.	Kotoutumiskoulutus	18
8.	Keskeisiä käsitteitä	20
9.	Yhteystiedot.....	21

1. Johdanto

Lähtökohtana Muonion kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman laatimisessa ovat laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), valtion kotouttamisohjelma (VALKO) vuosille 2020-2023, Muonion kunnan kuntastrategia 2025 ”Luonnostaan vastuullinen, aidosti avoin ja onnellinen Muonio” sekä Lapin maahanmuuttostrategia 2030+.

Kotouttamisohjelma nivoutuu kuntastrategiaan. Ohjelmassa otetaan kantaa siihen, millä toimenpiteillä maahanmuuttajien kotoutumista Muoniossa edistetään ja miten maahanmuuttajien erityisiä tarpeita tuetaan kunnan yleisissä palveluissa.

Muonion kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2023 on laadittu monialaisena yhteistyönä. Kotoutumisohjelman painopiste on olemassa olevien palveluiden ja muiden mahdollisuuksien soveltamisessa ja niiden käytön ohjeistamisessa maahanmuuttajien kotoutumista edistäväksi sekä heidän osallisuuttaan tukeväksi kokonaisuudeksi. Kotouttamisohjelmassa keskitytään asumiseen, koulutukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin, työllistymisen edistämiseen, kulttuuri ja vapaa-ajan toimintoihin sekä sosiaaliturvaan, joita koskevat palvelut nähdään jokaiselle kuntalaiselle kuuluvana yhdenvertaisena oikeutena.

Lisäksi kotouttamisohjelmassa on kuvattu maahantulon ja maassaolon alkuvaiheen edellytyksiä, viranomaistyötä sekä kerrattu yleisiä kielelliset oikeudet varmistavia käytäntöjä. Onnistunut kotoutuminen, etnisten suhteiden ja kulttuuritietämyksen edistäminen ovat kotouttamisohjelman kantavat periaatteet. Kotouttamislain (1386/2010) yhtenä tavoitteena on lisätä kotouttamisen vaikuttavuutta aloittamalla kotoutumista tukevat palvelut ja toimenpiteet mahdollisimman nopeasti maahantulon jälkeen, mikä on myös Muonion kunnan kotouttamisohjelmassa pyritty huomioimaan.

Lapin maahanmuuttostrategia 2030+ tähtää siihen, että Lappi on koti kaikille. Strategia edistää maahanmuuttaneiden kotoutumista ja työllistymistä, työ- ja koulutusperusteista maahanmuuttoa, osaavan työvoiman saatavuutta, työelämän monimuotoisuutta sekä hyviä väestösuhteita ja yhdenvertaisuutta. Strategian kantavina päämäärinä on maahanmuuttaneiden juurtuminen Lappiin, onnistuminen ja menestyminen yhdessä sekä kaikkien kohtelevinen reilusti. Strategia 2030+ on laadittu Lapin ELY-keskuksen toimesta vuonna 2022. Strategian visiona on ”Lappi on koti kaikille” ja vision saavuttamiseksi on määritelty kolme päämäärää, juurtuminen, yhdessä onnistuminen ja reilu kohtelu. Strategian tarkoituksena on toimia pohjana kunnissa laadittaville uuden kotoutumislain mukaisille paikallistason kotouttamisohjelmille.

2. Ulkomaalaisten osuus Muoniossa

Maahanmuuttaneiden määrä Lapissa on kasvanut pitkällä aikavälillä. Maahanmuuttaneita on kaikissa Lapin kunnissa, mutta valtaosa heistä asuu Rovaniemen ja Kemi-Tornion seutukunnissa.

Maahanmuuttaneet tulevat Lappiin eri syistä: valtaosa perhesyistä, osa työhön ja opiskelemaan. Koska matkailu on merkittävä elinkeino Lapissa, kansainvälisyys on osa arkea monissa kunnissa. Lapin maantieteellinen sijainti ja rajayhteistyö kolmen muun valtion kanssa (Ruotsi, Norja ja Venäjä) tuovat mukanaan omat alueelliset erityispiirteensä.

Muoniossa oli vuoden 2021 loppuun mennessä ulkomaan kansalaisia 82 henkilöä. Ulkomaalaisten osuus väestöstä Muoniossa oli 3,2%, Lapissa 2,4% ja koko maassa 5,3% (www.stat.fi). Lapin kunnista ainoastaan Utsjoella on Muoniota enemmän ulkomaalaisia ja vieraskielisiä asukkaita väestöön suhteutettuna.

3. Kotoutumislaki

Kotoutumislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Maahanmuuttajalle on tarjottava kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluita erityisesti alkuvaiheessa. Näitä ovat esim. suomen tai ruotsin kielen opetus sekä tieto yhteiskunnasta, kulttuurista ja työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksista. Tavoitteena on edistää laissa säädetyillä toimenpiteillä ja palveluilla maahanmuuttajien mahdollisuutta saavuttaa muun väestön kanssa tasavertainen asema yhteiskunnassa sekä oikeuksien ja että velvollisuuksien kannalta. Lain tarkoituksena on myös edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Kotoutumislakia sovelletaan henkilöihin, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Lain soveltamisala koskee myös EU:n ja Pohjoismaiden kansalaisia sekä heidän perheenjäseniään. Lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on Suomen kansalaisuus. Myös tilapäisesti maahan muuttaneilla henkilöillä on mahdollisuus laissa mainittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi opiskelijat ja työn perusteella tilapäisen oleskeluluvan saaneet.

<https://kotoutuminen.fi/laki-kotoutumisen-edistamisesta>

Kotoutumislaki edellyttää kaikkia kuntia laatimaan kotoutumisen edistämiseksi kotouttamisohjelman, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa, tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa ja otetaan huomioon kuntalain (410/2015) 110§ mukaista talousarviota ja –suunnitelmaa laadittaessa. Alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava ohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan. Kotoutumislain 6. luvussa säädetään kuntakorvauksista laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (1083/2022) mukaan kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat henkilöt ovat kotoutumislain korvausten, kuntaan osoittamisen ja alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden palveluiden piirissä. Laki tulee voimaan 1.3.2023.

4. Kotouttamista edistävät palvelut

Kotoutumisen ja pakolaisten vastaanottoa tuetaan erilaisilla palveluilla. Palveluiden tuottamisesta vastaavat erityisesti kunta ja työ- ja elinkeinopalvelut (TE-palvelut). Myös kolmas sektori järjestää monipuolista, kotoutumista tukevaa toimintaa. Kansalaisjärjestöt, mukaan lukien maahanmuuttaneiden omat järjestöt, ovat merkittävässä asemassa viranomaisten tarjoamien palvelujen täydentäjänä sekä yhteistyökumppaneina silloin, kun kotoutumista tukevia palveluita suunnitellaan ja toteutetaan. Kotoutumislain mukaan Suomeen pysyvästi muuttaville henkilöille tarjottavia palveluita ovat perustietoaineisto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumiskoulutus. Lisäksi alkukartoituksessa saatuihin tietoihin perustuen kotoutumissuunnitelmaan voidaan liittää muita kotoutumista tukevia palveluita ja esimerkiksi kielikoulutusta.

Kotoutuminen käynnistyy nopeasti, kun ohjaus- ja neuvontapalveluita on saatavilla ja ne vastaavat erilaisista tilanteista tulevien maahanmuuttaneiden ja eri kieliryhmien tarpeisiin. Kotoutumislain mukaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) ja muiden viranomaisten on huolehdittava, että ne antavat asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

Kotoutumislain tarkoituksena on vahvistaa hallintolain yleistä neuvontavelvollisuutta maahanmuuttaneita koskevissa asioissa. Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa ja vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin. Neuvonta on maksutonta.

Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas eteenpäin toimivaltaiselle viranomaiselle, käytännössä toimivaltaisen viranomaisen asiointipisteeseen tai -kanavaan. Kotoutumislaissa tarkoitettuja muita viranomaisia ovat esimerkiksi Maahanmuuttovirasto, Kansaneläkelaitos (Kela), työsuojeluviranomaiset ja Verohallinto.

Maahanmuuttaneiden ohjaus ja neuvonta sekä palveluista tiedottaminen vaativat joustavia ja myös kehittyviä työmuotoja, monikanavaisuutta sekä tehokasta viranomaisten ja muiden toimijoiden, kuten järjestöjen, välistä yhteistyötä.

4.1. Alkukartoitus

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajien työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palveluiden tarpeet. Alkuhaastattelu ja muu kartoitus pitää tehdä maahanmuuttaneen äidinkielellä tai kielellä, jota hän ymmärtää riittävästi. Viranomaisen on varmistettava, että maahanmuuttanut ymmärtää alkukartoituksessa läpi käytävät asiat ja näin ollen huolehdittava tarvittavasta tulkkauksesta. Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkuhaastattelussa selvitetään seuraavat maahanmuuttaneen yleiset kotoutumisen valmiudet:

- luku- ja kirjoitustaito
- suomen ja ruotsin kielen taito
- opiskelutaidot ja -valmiudet
- aikaisempi koulutus ja työkokemus
- erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muuta vahvuudet
- työllistymis- ja koulutustoiveet
- elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Alkukartoitukseen voidaan sisällyttää alkuhaastattelussa saatujen tietojen perusteella muun muassa seuraavia tarkentavia toimenpiteitä

- osaamisen kartoitus ja tunnistaminen
- luku- ja kirjoitustaidon selvittäminen
- suomen ja/tai ruotsin kielen suullisen ja kirjallisen taidon selvittäminen
- opiskelutaitojen selvittäminen
- urasuunnittelu
- palvelutarpeiden kartoittaminen

Maahanmuuttaneen alkukartoitus on usein eri vaiheita sisältävä prosessi, jonka sisältö ja kesto riippuvat maahanmuuttaneen tilanteesta. Alkukartoituksen on kuitenkin aina oltava riittävän perusteellinen, jotta sen pohjalta voidaan arvioida maahanmuuttaneen palvelutarvetta kotoutumisen ja työllistymisen näkökulmasta sekä ohjata maahanmuuttanut palvelutarvetta vastaaviin palveluihin. Alkukartoitus on tärkeä lähtökohta kotoutumissuunnitelman laadinnalle.

Alkukartoitus tulee aloittaa kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai siitä, kun maahanmuuttanut pyytää alkukartoitusta (*kotoutuminen.fi*).

TE-toimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi. Kunta taas käynnistää alkukartoituksen silloin, kun maahanmuuttaja saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea. Jotta kunta voi laatia alkukartoituksen, kunta saa kansaneläkelaitokselta (KELA) tiedon toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavasta maahanmuuttaneesta kotoutumislain 87 a § nojalla.

Kunta tai TE-toimisto voi käynnistää alkukartoituksen sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoituksen perusteella TE-toimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Mikäli kotoutumissuunnitelma tehdään, on se laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ensimmäinen suunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Suunnitelmaan on oikeus enintään kolmen vuoden ajan, ja tarvittaessa pidentämissä päätöksellä voidaan aikaa pidentää kahdella vuodella.

Hyvinvointialue voi 1.1.2023 alkaen osallistua alkukartoituksen tai kotoutumissuunnitelman laatimiseen kunnan tai TE-toimiston pyynnöstä, jos maahanmuuttaneen palvelutarve edellyttää eri viranomaisten palveluiden yhteensovittamista. Kunta tai TE-toimisto huolehtii, että hyvinvointialue osallistuu monialaisen suunnitelman laatimiseen.

4.2. Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelman avulla tuetaan maahanmuuttaneen pääsyä yhteiskunnan yhdenvertaiseksi jäseneksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Kyseessä on yksilöllinen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttanut laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten (kunta ja/tai TE-palvelut) kanssa. Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttaneen suomen tai ruotsin kielen taidon oppimista sekä tarjoavat muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Maahanmuuttaneella ei kuitenkaan ole subjektiivista oikeutta niihin toimenpiteisiin ja palveluihin, joista suunnitelmassa sovitaan, ellei tätä oikeutta synny muun lainsäädännön kuin kotoutumislain perusteella.

Kotoutumislain mukaan työttömällä tai muuten tilapäisesti toimeentulotukea saavalla maahanmuuttaneella on aina oikeus kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi. Kun arvioidaan tarvetta laatia kotoutumissuunnitelma, tulee ottaa huomioon maahanmuuttaneen yksilöllinen tilanne, tavoitteet ja tarpeet. Kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia myös maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävästä toimenpiteistä.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä TE-toimiston, kunnan ja maahanmuuttajan kanssa. Perustellusta syystä kotoutumissuunnitelma voidaan tehdä myös vain kunnan ja maahanmuuttaneen tai vain TE-palveluiden ja maahanmuuttaneen kesken. Näin voidaan toimia, jos alkukartoituksen perusteella arvioidaan, ettei kotoutumissuunnitelmaa tarvitse tehdä muiden paikallisviranomaisten kanssa kuten maahanmuuttaneella ei ole velvollisuutta ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi ai hän ei ole sosiaalipalvelujen tarpeessa.

Suunnitelman laadinta on aloitettava viimeistään kahden viikon sisällä alkukartoituksesta. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Suunnitelmassa TE-toimisto sopii maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhaku tukevista ja työllistymistä edistävästä toimenpiteistä ja palveluista. Kunta sopii suunnitelmassa

maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei mm. terveydentilansa, ikänsä tai perhesyiden vuoksi voi osallistua kotouttamista tukeviin työvoimapoliittisiin palveluihin. Suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.

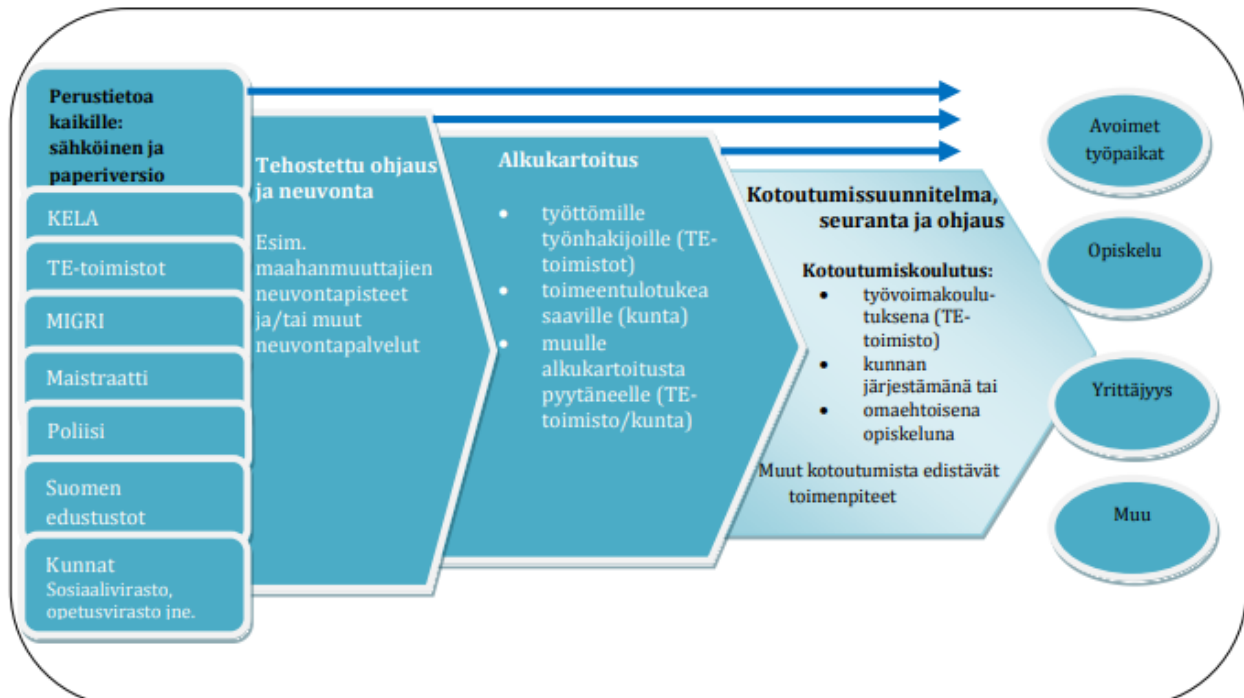
Kunnan tulee laatia kotoutumissuunnitelma alaikäisen maahanmuuttajan kanssa, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajansa kanssa. Kunnan tulee laatia myös perheen kotoutumissuunnitelma monialaisena yhteistyönä, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää. Suunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin. Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen tai nuoren kotoutumissuunnitelma laaditaan aina kunnan ja hyvinvointialueen välisessä yhteistyössä.

Kotoutumissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin osallistumisen aikana maahanmuuttaja saa kotoutumistukena työmarkkinatukea tai toimeentulotukea.

(<https://kotoutuminen.fi/kotoutumissuunnitelma/>)

Mikäli maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeutta kotoutumistukena maksettavaan etuuteen voidaan rajoittaa työttömyysturvalain ja toimeentulotukilain puitteissa.

YKSILÖLLISET KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT PALVELUT

5. Kotouttamispalvelut Muonion kunnassa

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille kotoutumislaisissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa. Muonioissa maahanmuuttajien palvelut järjestetään kunnan normaalien palvelujen ja toimintojen kautta. Tarvittaessa maahanmuuttajien erityistarpeet huomioidaan monialaisella yhteistyöllä

5.1 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Oikeus käyttää sosiaali- ja terveystyöpalveluita sekä palveluiden järjestämisvastuut vaihtelevat maassaolostatuksen ja asuinkunnan mukaan:

- Maahanmuuttaneella, jolla on oleskelulupa ja vakituinen asuinkunta Suomessa, on oikeus sekä terveystyöpalveluihin että sosiaalityöhön ja -palveluihin kansalaisuudesta riippumatta.
- Turvapaikanhakijat ovat oikeutettuja kiireelliseen ja välttämättömään terveydenhuoltoon.
 - Alaikäiset turvapaikanhakijat ovat oikeutettuja terveystyöpalveluihin samoin perustein kuin kuntalaiset.
 - Sosiaalityöpalveluista turvapaikanhakijat saavat tarvittavat palvelut välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon turvaamiseksi.
- Paperittomat maahanmuuttaneet ovat oikeutettuja kiireelliseen terveydenhuoltoon omakustanteisesti. Kunnilla on mahdollisuus tarjota myös laajemmat palvelut.
- Paperittomille henkilöille on tarjottava tarpeenmukaiset sosiaalityöpalvelut, jotka turvaavat kiireellisissä tapauksissa välttämättömän huolenpidon ja toimeentulon. Paperittomille lapsille kunnan on tarjottava palvelut siten, että lapsen oikeudet toteutuvat.

Terveystyöpalveluihin kuuluvat terveydenhoitajan- ja lääkärintarkastukset ja vastaanotot, perusterveydenhuollon lääkärityöpalvelut sekä äitiys- ja lastenneuvola- ja perhepalvelut. Sosiaalityöpalveluihin lukeutuvat sosiaalityö ja -päivystys, kotipalvelu, asumis- ja omaishoidon tuki, laitos- ja perhehoito, kuntoutus, lasten ja perheiden palvelut, ikäihmisten- ja vammais- ja päihde- ja mielenterveyspalvelut.

Jos Suomeen muuttaneella ei ole kotikuntaa, Kela voi selvittää muuttaneen oikeuden julkiseen terveydenhuoltoon työskentelyn perusteella. Lisäksi monella työpaikalla on käytössä työterveyshuolto. Jos maahanmuuttanut asuu Suomessa vakinaisesti, hän kuuluu yleensä sairausvakuutukseen ja voi saada korvausta yksityisen terveydenhuollon ja lääkkeiden kustannuksista. Korvauksia voi saada myös ulkomailla annetusta hoidosta. Hän voi hakea Kelasta myös eurooppalaista sairaanhoitokorttia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksella on tavoitteena parantaa ihmisten perustyöpalveluja. Vuoden 2023 alussa vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle. Sote-palvelut edistävät lasten, nuorten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) yhteydessä toimii PALOMA-osaamiskeskus, joka tuottaa tukea ja tietoa pakolaistaustaisten ja muista vastaavista lähtökohdista Suomeen muuttaneiden mielenterveyden parissa työskenteleville ammattilaisille.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten tukeminen on jatkossa sekä hyvinvointialueen että kunnan vastuulla. Alaikäisten ilman huoltajaa tulleiden lasten asumisen järjestämisvastuu on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Nykyiset perheryhmäkodit siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle ja hyvinvointialue voi perustaa uuden lapsille ja nuorille tarkoitetun perheryhmäkodin tai muun asumisyksikön. Hyvinvointialue sopii ELY-keskuksen kanssa asumisyksikön perustamisesta. Hyvinvointialue tulee kuulla kuntaa ennen perheryhmäkodin tai muun asumisyksikön perustamista. Lisäksi ELY-keskus, kunta ja hyvinvointialue sopivat alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen sijoittamisesta tällaiseen yksiköön sekä kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä. Alaikäisenä ilman huoltajaa tullut lapsi tai nuori saa kotoutumislain mukaista ns. aikuistumisen tukea 25-ikävuoteen saakka. Kyseessä oleva tuki ei ole lastensuojelulain (417/2007) mukaista jälkihuoltoa. Tätä tukea voidaan järjestää sekä hyvinvointialueen (erityisesti sosiaalihuolto) että kunnan palveluissa. Kunta järjestää lapselle tai nuorelle koulutus-, vapaa-aika-, liikunta- ja kulttuuripalvelut ja on mukana tekemässä kotoutumissuunnitelmaa. Kunnan ja hyvinvointialueen tulee yhteistyössä yhteen sovittaa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleille lapsille ja nuorille tarjottavia palveluita. Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet tilapäistä suojelua saavat 1.3.2023 alkaen tilapäistä suojelua saavat ilman huoltajaa alaikäisenä maahan saapuneet lapset ja nuoret, jotka ovat saaneet kotikunnan, saavat samat asumisen ja tuen palvelut kuin kansainvälistä suojelua saavat ilman huoltajaa maahan saapuneet lapset tai nuoret. Tämä tarkoittaa, että hyvinvointialue järjestää heidän asumisensa esimerkiksi perheryhmäkodeissa ja että sekä hyvinvointialue että kunta järjestävät heille ns. aikuistumisen tukea.

5.2 Sivistys

Sivistyspalveluiden tehtäväalueeseen kuuluvat varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, kansalaisopisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Tavoitteena on tarjota toimivat ja laadukkaat sivistyspalvelut kunnassa.

Sivistyspalvelut ovat tärkeä osa kotoutumisen edistämistä:

- Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen
- Perusopetusikäisten kotoutumisen tukeminen
- Aikuisikäisten ja nuorten yli 16-vuotiaiden kouluttautuminen
- Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kotoutumista tukevat toimenpiteet

Sivistyspalvelujen tavoitteena on lasten ja perheiden palveluiden järjestäminen niin, että ne edistävät lasten ja nuorten turvallista, kannustavaa ja kasvua ja kehitystä tukevaa kasvu ympäristöä. Tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista siten, että eri ikäiset maahanmuuttajat saavat tarvitsemansa tuen, ohjautuvat mielekkäälle koulutuspolulle ja heistä tulee aktiivisia, osallistuvia ja yhdenvertaisia yhteiskunnan jäseniä.

Koulutuksella on keskeinen rooli niin lasten kuin aikuisten maahanmuuttajien kotoutumisessa. Lasten ja nuorten kotoutuminen alkaa varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Aikuisten kotoutuminen luku- ja kirjoitustaidon, aikuisten perusopetuksen tai kotouttamiskoulutuksen ryhmissä. Esi- ja perusopetuksen sekä lukion opetussuunnitelmiin on kirjattu, miten koulutuksen avulla edistetään kotoutumista maahan muuttaneilla lapsilla ja nuorilla. Tulkkipalveluja käytetään tukena tarpeen mukaan. Tietoisuuden lisääminen, henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen vahvistaminen koulutuksen avulla ja yhteistyö kodin kanssa edistävät yhdenvertaisuutta ja suvaitsevaisuutta.

5.2.1 Varhaiskasvatuspalvelut

Alle kouluikäisellä lapsella on oikeus kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Vaihtoehtona kunnalliselle päivähoidolle on lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuet, joista tietoa saa Kelasta. Muonion kunnan varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat esiopetus, päivähoito ikäryhmittäin, vuorohoitoryhmä ja lisäksi kunnassa työskentelee yksi perhepäivähoitaja.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatukseen, opetuksen sekä hoidon muodostamaa kokonaisuutta. Lapsille tarjotaan turvallinen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisa kasvuympäristö ottaen huomioon lapsen yksilöllisyys ja erityispiirteet.

Maahanmuuttajaperheet huomioidaan tasavertaisina kuntalaisina varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Lähtökohtana toiminnalle on lasten ja perheiden tarpeet sekä keskinäiseen luottamukseen ja kunnioitukseen perustuva kodin ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö. Varhaiskasvatuksessa jokaiselle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma, jossa otetaan kantaa myös lapsen kotoutumisen edistämiseen: suomen kielen opetukseen, oman äidinkielen sekä identiteetin ja itsetunnon vahvistamiseen.

Varhaiskasvatuksessa lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan yksilöllisesti huomioon. Kotouttamisen alkuvaiheessa lapsen tilanne arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii konsulttina ja tukena varhaiskasvatuksen henkilöstölle maahanmuuttajalasten kotouttamiseen liittyvien kasvatuksen, opetuksen ja tukitoimien järjestämisessä. Daisy -palvelu on tarjolla ruotsin ja englannin kielellä. Tulkkausta käytetään tarvittaessa. Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen haetaan sähköisesti Muonion kunnan nettisivujen ja eDaisyn kautta.

5.2.1.1 Esiopetus

Esiopetuksessa toimintaa ohjaavat asiakirjat ovat perusopetuslaki, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja Muonion kunnan esiopetussuunnitelma. Koulua edeltävänä vuonna kaikilla kuusivuotiailla on velvollisuus osallistua maksuttomaan esiopetukseen. Jos oppivelvollisuus on pidennetty, on lapsella oikeus esiopetukseen jo viisivuotiaana. Esiopetusta järjestetään n. 20 tuntia viikossa perusopetuksen työaika mukailleen. Esiopetuksessa kehitetään lasten oppimisvalmiuksia kokonaisvaltaisesti sekä tuetaan jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri identiteettien kasvua, itsetunnon kehittymistä sekä opetetaan kunnioittamaan eri kulttuureja. Maahanmuuttajataustaisille lapsille esiopetus on myös tärkeä suomenkielenoppimista tukeva toiminta.

Esiopetuksen lisäksi lapsilla on mahdollisuus osallistua täydentävään varhaiskasvatukseen, joka toteutetaan esiopetus tiloissa aamu- ja iltapäivätoimintana.

Esiopetuksen oppilaalle, jonka matka kotoa esiopetuksen toimipaikkaan on yli kolme kilometriä, kunta järjestää koulukuljetuksen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan myös 1.-2.luokkalaisille sekä erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille. Toimintaa järjestetään klo 7.30-8.30 ja klo 12.40-17.15 välisenä aikana. Toiminta on maksullista ja sisältää aamu- ja välipalan, tapaturmavakuutuksen ja toimintamateriaalin. Iltapäivätoiminnasta on mahdollista käydä koulun kerhoissa. Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan eDaisyn kautta

5.2.3 Perusopetus

Lasten ja nuorten kotoutumista sekä osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa tuetaan perusopetuksessa erilaisin opetusjärjestelyin ja tarvittaessa oppilashuollollisin tukitoimin. Opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvalmiuksiltaan ja taustoiltaan erilaisia. Maahanmuuttajien opetusta ohjaa perusopetuksen opetussuunnitelman lisäksi Opetushallituksen laatimat perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma sekä Suomi/Ruotsi toisena kielenä- opetuksen opetussuunnitelma.

Muonion yhtenäiskoulu on Perusopetuslaissa tarkoitettu lähikoulu kaikille Muoniossa asuville oppivelvollisille ja muille laissa tarkoitetuille opetusta saaville. Muonion Yhtenäiskoulun toiminta-ajatuksena on antaa oppilaille myönteinen arvopohja. Tavoitteena on, että vanhemmat, opettajat ja koko koulun henkilökunta sitoutuvat tukemaan lapsen kasvua vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi. Koulumatkoista ja kuljetuksesta säädetään perusopetuslain 32 §:ssä. Muonion kunnassa noudatetaan lisäksi kunnan osoittamaa lähikoulua käyvien oppilaiden osalta seuraavia kuljetusten periaatteita. Oikeus maksuttomaan kuljetukseen on

- 1.-6. luokan oppilaalla, jonka matka kotoa koululle on yli kolme kilometriä
- 7.-9. luokan oppilaalle, jonka matka kotoa koululle on yli viisi kilometriä.

Opiskelijahuolto huolehtii oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten ja nuorten kasvatuksesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista. Koulu tukee vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja oppimista yhdessä terveydenhuollon ja sosiaalitoimen asiantuntijoiden kanssa. Opiskelijahuoltotyötä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijahuollon kuraattori auttaa koulunkäyntiin, opiskeluun, kasvuun ja kehitykseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa. Palvelu on tarkoitettu kaikille Muonion kunnan oppilaille ja opiskelijoille. Koulukuraattori tekee tiivistä yhteistyötä koulun henkilökunnan sekä oppilaiden/opiskelijoiden huoltajien kanssa. Toimintaan kuuluu myös koulu yhteisön hyvinvoinnin tukeminen ja kehittäminen sekä moniammatillinen yhteistyö esimerkiksi kouluterveydenhuollon sekä sosiaalipalvelujen kanssa. Koulukuraattori on tavattavissa kouluilla maanantaina ja torstaina. Kouluterveydenhoitaja on tavattavissa päivittäin yhtenäiskoululla, koululääkäri noin kerran kuukaudessa ja psykologi tarvittaessa.

5.2.3.1 S2-opetus

Perusopetuksessa maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kielenoppimisen erilaiset tarpeet huomioidaan tarjoamalla mahdollisuutta opiskella suomea toisena kielenä. S2-opetuksen päämääränä on, että oppilas saavuttaa sellaiset kielen perustaidot, että hän pystyy toimimaan ja opiskelemaan ympäröivässä kieliyhteisössä tasavertaisena muiden kanssa. Kunkin oppilaan tarpeisiin parhaiten soveltuvan oppimäärän määrittelevät opetuksesta vastuussa olevat opettajat yhteistyössä. Oppilaan huoltaja tekee kuitenkin lopullisen päätöksen oppimääriä koskevista valinnoista. Suomi toisena kielenä opetuksella voidaan tukea oppilaan kielisyyden kehittymistä varhaiskasvatuksesta lukio-opintoihin saakka. Kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

5.2.3.2 Valmistava opetus

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu lapsille ja nuorille, joiden suomen kielen taito ei riitä suomen kielellä opiskelemiseen. Opetusta järjestetään inklusiivisesti esiopetusryhmässä tai koulussa. Tarvittaessa opetus voidaan järjestää erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä. Ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa integrointi perusopetuksen ryhmiin aloitetaan heti. Näin tuetaan kotoutumista, suomen kielen kehittymistä ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista

Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat jatkavat perusopetuksessa pääsääntöisesti ikäänsä vastaavalla vuosiluokalla. Tarvittaessa opetusta voidaan järjestää vuosiluokkiin sitoutumattomasti oman opinto-ohjelman mukaan. Opetuksessa huomioidaan kehittyvä suomen kielen taito eriyttämällä opetusta ja arviointia.

5.2.3 Toiseen asteen koulutus

Muonion lukio

Lukiokoulutusta järjestetään Muonion lukiossa. Lukio on yleislukio, jossa on mahdollisuus myös luontopainotteiseen opiskeluun sekä hiihtovalmennukseen. Lukio toimii yhteisissä tiloissa ja tiiviissä yhteistyössä Ammattiopisto Lappian Muonion toimipaikan kanssa, ja opiskelijat voivat halutessaan suorittaa kaksoistutkinnon. Lukiokoulutusta annetaan mahdollisuuksien mukaan myös aikuisille. Muonion lukion oppilaalle tarjotaan kuljetus kotoa oppilaitokseen ja sieltä kotiin silloin, kun oppilaan yhdensuuntainen koulumatka ylittää viisi kilometriä. Kuljetus ei koske lukion asuntolassa asuvia. Muonion lukiota käyvillä on mahdollisuus asuntolassa asumiseen opintojen aikana. Asuntolapaikka pyritään järjestämään kaikille sitä tarvitseville. Etsivä nuorisotyöntekijä on tavattavissa lukiolla viikoittain, kuraattori joka toinen viikko. Psykologin palvelut ovat saatavilla Muonion terveyskeskuksen kautta. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään opiskelijan toiveiden pohjalta koottavassa asiantuntijaryhmässä. Oppilaitoksen opiskelijahuoltoryhmä on monialainen ja yhteinen Ammattiopisto Lappian kanssa. Sen kokoonpano on kuraattori, terveydenhoitaja, oppilaanohjaaja, etsivän nuorisotyön edustaja, kaksi opiskelijajäsentä, vanhempien edustaja sekä oppilaitoksen henkilökunnan edustaja.

Ammattiopisto Lappia

Toisen asteen ammatillista koulutusta järjestetään Tunturi-Lapin osaamiskeskuksessa, joka on osa Ammattiopisto Lappiaa. Tunturi-Lapin osaamiskeskuksessa opiskellaan sosiaali- ja terveys-, palvelu- ja tekniikan aloilla. Luontoalan ammatitutkinto on myös mahdollista suorittaa Muoniossa, josta valmistutaan luonnontuoteneuvojaksi tai erä- ja luonto-oppaaksi.

Tunturi-Lapin osaamiskeskus tekee yhteistyötä alueen yritysten kanssa ja on mukana kehittämässä alueen elinkeinoelämää. Koulutuksessa huomioidaan kestävä kehitys ja luontoarvot sekä Tunturi-Lapin ainutlaatuinen ympäristö.

Muonion lukio toimii myös samoissa tiloissa.

TUVA-koulutus

Koulutus antaa valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen. Koulutus vahvistaa valmiuksiasi suorittaa ammatillinen tutkinto tai lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto. Koulutus on kasvun, suunnittelun ja vaihtoehtojen punnitseminen aikaa. Koulutuksessa voi kehittää opiskelu- ja elämäntaitoja, tutustua eri aloihin, tutustua työelämään työpaikkavierailujen ja työpajatoiminnan kautta sekä tutustua erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Opinnot suoritetaan päiväopiskeluna. Koulutus on maksutonta. Opiskelu täyttää opintotuen edellytykset, mikäli opiskelija on muutoin oikeutettu saamaan opintotukea.

Opiskelija voi osana TUVA-koulutusta korottaa perusopetuksen arvosanoja. Arvosanojen korottaminen voi olla perusteltua esimerkiksi toiseen asteen koulutukseen hakeutumisen kannalta. Usein opiskelijalle riittää perustaitojen vahvistaminen.

Toiselle asteelle haetaan keväisin yhteishaun sekä jatkuva haun kautta.

5.2.4 Kansalaisopisto

Muonion kansalaisopisto järjestää opetusta vapaata sivistystyötä koskevan sääntelyn mukaisesti. Kansalaisopistossa järjestetään mm. taideaineiden ja liikunnan kursseja sekä paikalliseen kulttuuriin ja perinteisiin liittyviä kursseja. Opisto antaa monipuolista opetusta kaikenikäisille. Se tarjoaa kursseja sekä mahdollisuuden harrastaa ja osallistua ohjattuun toimintaan ryhmässä toisten opiskelijoiden kanssa. Kansalaisopiston ohjelma ja ohjeet ilmoittautumiseen löytyvät Muonion kunnan kotisivuilta. Kansalaisopistolla on mahdollisuus järjestää tarvittaessa suomen kielen kurssi tai luku- ja kirjoitustaidonopetusta.

5.2.4.1 Vapaa-aika

Vapaa-ajan palveluilla on merkittävä vaikutus hyvinvointiin ja terveyteen sekä sosiaalisen osallisuuden muodostumiseen. Vapaa-ajan palveluissa kotoutumista edistetään tarjoamalla yhdenvertaisia mahdollisuuksia toimintaan osallistumiselle kulttuurin, liikunnan ja nuorisopalveluiden parissa. Palveluiden tahtotilana on uusien kuntalaisten osallisuuden, verkostoitumisen ja yhteisöllisyyden tukeminen. Tämä saavutetaan tutustuttamalla uudet kuntalaiset alueen kohtaamispaikkoihin, harrastusmahdollisuuksiin, yhteisötoimintaan sekä ympäröivään luontoon.

5.2.5 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Muonion kunnankirjasto tarjoaa maksutta käyttöön ajanmukaisia aineistokokoelmia ja verkkoaineistoja, tietopalvelua, asiakastyöasemia ja kirjastotiloja. Kirjaston henkilökunta opastaa laitteiden käytössä ja tarvittaessa asiakas voi varata oman opastustunnin asiointiin, tai osallistua kirjaston avoimeen digiopastukseen. Kirjaston asiakkaiden käytössä on maksutta kaikkien Lapin kirjastojen kokoelma, välitämme myös kaukolainoja muista kirjastokimpoista ja korkeakoulukirjastoista esimerkiksi toivotuilla kielillä. Maksuttoman kirjastokortin hakemisen edellytyksenä on, että hakijalla on postiosoite pohjoismaissa ja henkilöllisyystodistus, alle 15-vuotias lapsi tarvitsee myös takaajan kortilleen.

Yhteispohjoismainen kirjastoauto toimii yhteistyössä Suomen, Norjan ja Ruotsin rajakuntien Muonion, Enontekiön, Pajalan ja Kautokeinin kanssa. Autossa on aineistoa suomeksi, norjaksi, ruotsiksi, englanniksi ja saameksi. Päivitämme kirjastoauton reittejä vuosittain ja otamme asiakkailta vastaan toiveita pysäkkien suhteen.

Kirjasto tarjoaa myös maksuttomia erikoispalveluita liikkumisrajoitteisille tai lukemisesteisille asiakkaille. Kotipalvelu on maksuton palvelu, joka on tarkoitettu liikuntaesteisille henkilöille, jotka eivät vamma, sairauden tai korkean iän vuoksi pääse itse asioimaan kirjastossa. Kotipalvelutyöntekijä käy asiakkaan luona noin kerran kuukaudessa tai sopimuksen mukaan ja tuo uudet lainat tullessaan ja vie vanhat lainat mennessään. Celia on erikoiskirjasto, joka tuottaa ja välittää maksutta äänikirjoja lukemisesteisille. Syynä lukemisesteisyyteen voi olla esimerkiksi näkövamma tai heikentynyt näkö, lukivaikeus, kehitysvamma tai tilapäinen, sairauden aiheuttama lukemiseste. Kirjastossamme on mahdollista rekisteröityä Celian asiakkaaksi, jolloin asiakas saa äänikirjat kuunneltaviksi omalla tietokoneella, tabletilla tai älypuhelimella tai cd-muotoisina toimitettuna kotiinsa.

Kirjasto tarjoaa myös kulttuuritapahtumia sekä lukuintoa ja lukemistaitoa tukevia palveluita. Tiedotamme ajankohtaisista kulttuuritapahtumista verkkosivuillamme.

Kulttuuripalvelut tarjoavat monipuolisia kulttuurielämyksiä kaikille kunnan asukkaille kohtuullisella pääsymaksulla tai maksutta. Tarjoamme tuoreita kulttuuripalveluita, tiloja kulttuuritoimijoille sekä edistämme historian säilymistä perinnetyön kautta. Tuemme paikallisia kulttuuritoimijoita apurahalla, joka mahdollistaa paremman yhteistyön tapahtumien suunnittelussa. Museo pitää esillä suomalaista kulttuuriperintöä, tarjoaa opastusta sekä tapahtumia eri ikä- ja kohderyhmille suomeksi ja englanniksi. Järjestämme myös teatteriesityksiä, konsertteja ja muita kulttuuritapahtumia ympäri vuoden.

Muonion kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatua kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutun lainen taide- ja kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, merkkihenkilöistä ja jo olemassa olevasta tarjonnasta siinä, kun antaa osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää älyään ja luovuuttaan.

5.2.6 Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoaa nuorille suunnattuja avoimia sekä ohjattuja vapaa-ajan toimintoja hyödyntäen moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Nuorisopalvelut järjestää erilaisia harrastusmahdollisuuksia, kerhoja, leirejä sekä tapahtumia ympäri vuoden ja tarjoaa viihtyisät tilat yhdessä olemiseen. Nuorisopalveluiden kohderyhmän ovat kaikki alle 29-vuotiaat kuntalaiset. Kaikissa toiminnoissamme noudatamme turvallisen tilan periaatteita. Käytössämme on nollatoleranssi niin henkisen kuin myös fyysisen väkivallan osalta. Nuorisopalveluiden työntekijät toimivat ammattikasvattajina ja varmistavat osaltaan kaikille miellyttävän ja sensitiivisen osallistumismahdollisuuden vapaa-ajan toimintoihin.

Nuorisopalveluiden toiminta on maksutonta kaikille. Leireissä ja tapahtumissa on maltillinen osallistumismaksu, joka voidaan vähävaraisille perheille kattaa sosiaalipalveluiden toimesta. Nuorisopalveluiden toimintaa ohjaavilla työntekijöillä on vahva englannin kielen taito ja kohtuullinen ruotsin kielen taito. Nuorisopalvelut markkinoi toimintojaan suomen kielen lisäksi tarvittaessa myös englannin ja ruotsin kielellä.

Nuorisopalvelut tarjoaa yksilöllistä tukea peruskoulun 5-9 -luokkalaisille nuorille koulunuorisotyön työmenetelmällä sekä peruskoulun päättäneille alle 29-vuotiaille nuorille etsivän nuorisotyön työmenetelmällä. Koulunuorisotyöntekijä on läsnä peruskoulun arjessa päivittäin ja pyrkii vahvistamaan nuorten arjessa selviytymistä, sosiaalisia suhteita ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Etsivä nuorisotyö on alle 29-vuotiaille nuorille suunnattua jalkautuvaa erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Työ perustuu nuoren omaan vapaaehtoisuuteen ja on asiakaslähtöistä. Etsivä nuorisotyön tavoitteena on tukea etenkin erityisasemassa olevia nuoria sekä ohjata heitä tarvittavien palveluiden piiriin.

Nuorisopalvelut tarjoaa monipuolisesti erilaisia harrastuksia kaikille 1-9 -luokkalaisille lapsille ja nuorille. Harrastukset ovat täysin maksuttomia ja tarvittaessa sosiaalipalvelut tukevat esimerkiksi välineiden tai muiden materiaalien hankinnassa. Harrastuksiin osallistuminen on vaivatonta eikä edellytä pitkää sitoutumista. Lasten ja nuorten moniammatillinen ja oikea-aikainen tukeminen vapaa-ajan toiminnoissa edesauttaa itsetunnon kehittämisessä, sosiaalisten tilanteiden hallintakyvyssä sekä yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistumisessa.

5.2.7 Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluissa yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet pyritään turvaamaan kaikissa ikäryhmissä maksuttomia tai edullisia matalan kynnyksen palveluita tarjoamalla. Ohjatuissa toiminnoissa huomioidaan osallistujien lähtötilanne ja uusille kävijöille tarjotaan myös henkilökohtaista opastusta. Toimintaan pääsee mukaan myös kesken toimintakauden ja maksutonta tutustumista tarjotaan ilman toimintaan sitoutumisen vaatimusta.

Palveluiden viestinnässä huomioidaan myös muut kuin suomea äidinkielenään puhuvat. Selkeällä viestinnällä parannetaan liikuntapalveluiden saavutettavuutta. Palveluohjausta tarjotaan suomen lisäksi myös englannin kielellä.

Toimintaa järjestetään ilman ennakoilmoittautumista. Niissä toiminnoissa, joihin ennakoilmoittautuminen vaaditaan, käytetään pääosin viestillä tai soittaen ilmoittautumista. Ilmoittautuminen ei vaadi minkään liikuntapalveluiden toimintojen osalta vahvaa tunnistautumista.

Liikuntapalvelut tarjoaa yksilöllistä asiakasneuvontaa alueen liikuntapaikkoihin sekä ohjattuihin ja omaehtoisin liikuntamahdollisuuksiin tutustumiseksi. Näin myös pystytään huomioimaan liikuntapaikkojen ja välineiden käytön turvallisuustekijät. Lisäksi liikuntapalvelut tarjoavat terveytensä kannalta liian vähän liikkuville yksilöllistä liikuntaneuvontaa, jossa toiminta rakentuu asiakkaan omille lähtökohdille ja prosessissa edetään vaiheittain.

Laji- ja aluetuntemusta vahvistetaan tarjoamalla liikuntakokeiluja, tapahtumia sekä luontoretkitoimintaa.

5.3 Työllisyys- ja yrityspalvelut

Työllisyyspalveluista saat tietoa kotouttamisen palveluista, jotka tukevat kotoutumista. Saat ohjausta sopivan koulutuksen etsimiseen ja koulutushakemuksen tekemiseen, osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamisen kysymyksiin sekä muihin koulutukseen liittyviin asioihin. Ohjausta työllistymiseen kuten sopivan työpaikan etsimiseen, ansioluettelon tai työhakemuksen tekemiseen, työhaastatteluun valmistautumiseen sekä muihin työnhakuun liittyviin asioihin. Toiminta perustuu henkilökohtaiseen neuvontaan ja ohjaukseen.

Työllisyyspalveluiden tehtävänä on myös aloittaa maahanmuuttaneen kotouttamisen alkukartoitus ja kotouttamissuunnitelman laadinta, jos maahanmuuttaja saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea. Kunnan tarjoamia työllisyyspalveluita ovat mm. työpajatoiminta, työkokeilut ja palkkatuettu työ. Työtä tehdään monialaisesti- ja ammatillisesti ja tavoitteena on tuottaa palvelukokonaisuuksia, joilla voidaan vastata yksilöllisiin palvelutarpeisiin kokonaisvaltaisesti. Työllisyyspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä alueen työntantajayritysten kanssa, joista osalla on valmius sekä osaamista työllistää nimenomaan kansainvälistä työvoimaa.

Lapin maahanmuuttostrategian mukaisesti kannustamme maahanmuuttajia yrittäjiksi ja ohjaamme maahanmuuttajia verkostomaisesti toimivien maakunnan ja seutukunnan yrityspalvelujen piiriin. Neuvontaa, ohjausta ja tietoa maahanmuuttajien yrittäjyyteen, yritystoiminnan käynnistämiseen ja yrittäjille suunnattujen palvelujen pariin ohjaamiseen liittyen saa Muonion kunnan yrityspalveluista. Yritysneuvontaa on valmius tehdä kunnan henkilöstön toimesta englannin kielellä ja tarvittaessa voidaan hyödyntää tulkkaukspalveluja.

Paikallista yritysneuvontaa ja kansainvälisten yritysten sijoittumispalvelua tukee myös seutukunnassa toimiva kehitysyhtiö Tunturi-Lapin Kehitys ry. Paikallisen yritysneuvonnan lisäksi verkostossa ja myös

maahanmuuttajien hyödynnettävinä ovat mm. TE-palveluiden palveluvalikoima kuten esimerkiksi yrittäjyyskurssit, Lapin ELY-keskuksen yritysten kehittämispalvelut sekä rajaneuvonta, joiden palvelujen piiriin kunnan yritysneuvonnasta voidaan ohjata. Muonion kunnan yrityspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä alueen yritysverkoston, työnantajien ja koulutuksen järjestäjien kanssa, joista erityisesti ammattiopisto Lappian kanssa.

5.4 Elinvoima palvelut/ asuminen Muoniossa, tekniset palvelut

Muoniossa on hyvä asua ystävällisten ihmisten ja puhtaan luonnon keskellä. Elinvoimapalvelut neuvovat asumiseen, rakentamiseen ja maankäyttöön liittyvissä asioissa. Kunnan asuntoa voi hakea kirjallisella lomakkeella, joka löytyy kunnan kotisivuilta. Tarvittaessa hakijaa avustetaan hakemuksen täyttämässä.

Maahanmuuttajilla on oikeus saada vuokra-asunto kunnasta samoin perustein kuin muillakin kuntalaisilla. Kunnan yleisen periaatteen mukaisesti asuntojen jakoperusteena on sosiaalinen tarkoituksenmukaisuus ja asunnonhakijan tarve asunnolle. Asuntoasioissa maahanmuuttajille ei ole erillistä palvelua, mutta tarvittaessa asioiden sujuvan ja tarkoituksenmukaisen hoidon varmistamiseksi tehdään yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa ja käytetään tulkkipalveluja.

Asumisen ohjeiden ja sääntöjen läpikäymisen liittäminen osaksi maahanmuuton alkuvaiheen tukitoimia lisää asumisviihtyvyyttä ja pienentää tulkintaristiriitoja.

Muonion kunta edistää monipuolista ja kohtuuhintaista asumista esimerkiksi kannustamalla rakennuttajia asuntokannan vahvistamiseen sekä rakennushankkeita puoltamalla.

5.5. Tulkkaus ja käännöspalvelut

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain [\(423/2003\)](#) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitetussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa.

Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

Kunnalle ja hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetuille henkilöille (henkilölle, jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella; tai joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella) järjestetystä tulkitsemisesta aiheutuneet kustannukset.

Muonion kunnanvaltuusto on kunnanhallituksen esityksen mukaisesti hyväksynyt yhden (1) osakkeen hankkimisen Monetra Oy:ltä (Muonion kunnanvaltuusto 20.3.2023 § 4). Monetra Oy tarjoaa omistajilleen mm. Tulkkaus- ja käännöspalveluita, joita voidaan käyttää myös maahanmuuttajien asioiden hoitamisessa vähintään laissa määriteltyjen palvelujen ja asiakirjojen osalta.

6. Kotouttamispalvelut muilta viranomaisilta ja tahoilta

6.1 Te-palvelut

Kun työikäinen maahanmuuttaja saapuu Suomeen, hän voi hakeutua TE-toimiston kotoutumispalveluiden asiakkaaksi. Kotoutumispalvelut auttavat asiakasta niin kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, kuin työllistymään. TE-toimistoista maahanmuuttaja-asiakas saa konkreettista apua työnhakuun laajan ja monipuolisen palveluvalikoiman kautta. Alkuvaiheen kotoutumispalveluissa asiakasta ohjataan ja neuvotaan, toteutetaan alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma sekä ohjataan kotoutumiskoulutukseen. Tavoitteena kotoutumiskoulutuksessa on toimiva suomen kielen taito ja riittävä tiedon saaminen suomalaisesta yhteiskunnasta.

Lapin TE-toimiston toimipaikat sijaitsevat Ivalossa, Kemissä, Kemijärvellä, Kittilässä, Kolarissa, Muoniossa, Posiolla, Rovaniemellä, Sallassa, Savukoskella, Sodankylässä, Torniossa ja Ylitorniolla.

Maahanmuuttajapalvelut on integroitu osaksi normaalia TE-toimiston palvelua huomioiden kuitenkin maahanmuuttajien erityistarpeet.

Päätoimisia maahanmuuttajien työllistymiseen erikoistuneita asiantuntijoita on kaksi ja he ovat sijoittuneet tuetun työllistymisen palveluihin. Muilla palvelulinjoilla osalla virkailijoista tehtävänkuvaaan kuuluvat myös maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelut. Kotoutumisen koordinaatio on keskitetty osaamisen kehittämisen palveluihin, joissa palveluista vastaa palvelujohtajan ja palveluesimiehen lisäksi yksi asiantuntija. Kotoutumiskoulutuksen vastuu on osaamisen kehittämisen palveluissa yhdellä palveluesimiehellä. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna.

Maahanmuuttaja-asiakkaita koskevat samat palveluperiaatteet kuin muita asiakkaita. Maahanmuuttaja-asiakkaiden palveluissa huomioidaan asiakkaiden erityistarpeet, esimerkiksi tulkkipalvelut. Palveluun varataan yleensä keskimääräistä pidemmät vastaanottoajat ja TE-palveluita kaikinensa voidaan räätälöidä hyvinkin joustavasti maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelutarpeita vastaaviksi. Kotoutumislain mukaisesti Lapin TE-toimisto osallistuu kotouttamisen kehittämiseen monialaisena yhteistyönä alueen viranomaisten ja eri toimijoiden kanssa. TE-toimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymisestä ja kotoutumista edistävistä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijaksi ilmoittautuneille maahanmuuttajille räätälöiden palveluita siten, että ne soveltuvat maahanmuuttajille.

6.2 Kelan palvelut

Suomen sosiaaliturvajärjestelmään kuulumisen perusteena on vakinainen Suomessa asuminen. Vakinaisen asumisen edellytyksenä on asunto ja koti sekä pääsääntöinen jatkuva oleskelu Suomessa. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat toimeentulotuki, lapsiperheiden tuet, sairaskorvaus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki ja vähimmäiseläkkeet. Lisäksi Kela huolehtii vammaisuuksista, sotilasavustuksista sekä maahanmuuttajan tuesta.

Maahanmuuttajalle voidaan maksaa kotoutumissuunnitelman ajalta työmarkkinatukea. Kela ratkaisee sen, kuka on maahanmuuttaja, samoin muut työmarkkinatuen saamisen edellytykset. TE-toimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon oikeudesta työmarkkinatukeen ja maksamiseen vaikuttavista muista

seikoista. Kelan tukia saa yleensä henkilö, joka kuuluu Suomen sosiaaliturvaan. Kuuluminen Suomen sosiaaliturvaan määrittyy henkilön vakituisen asumisen perusteella. 1.1.2017 Kelan vastuulle siirtyi kunnilta perustoimeentulotuen maksaminen. Poiketen muista Kelan myöntämistä sosiaaliturvaetuuksista, toimeentulotukioikeus ei määrity asumisen vaan oleskelun perusteella. Mikäli maahantulija on vastaanottopalveluiden piirissä, valtio korvaa hänen toimeentulonsa ja tarjoaa muut palvelut eikä tällainen henkilö ole Kelan myöntämän perustoimeentulotuen piirissä. Kela ei siten vastaa turvapaikanhakijoiden tuesta. Asiakas vakuutetaan (sosiaalivakuutus) hakemuksesta vakinaisesti Suomessa asuvana siinä vaiheessa, kun hän saa oleskeluluvan. Perustoimeentulotukea asiakas ei saa ennen kuin hänet on kirjattu ulos vastaanotokeskuksesta. Vaikka perustoimeentulotukea ei makseta ennen kuin asiakas tosiasiallisesti muuttaa kuntaan, voi asiakas hakea Kelasta toimeentulotukea, vuokraa ja vuokratakuuta ennen sitä. Lisäksi tyyppillisiä Kelan myöntämiä etuuksia ovat esimerkiksi asumisen tuet ja lapsilisä. Kiintiöpakolaisina Suomeen saapuvat henkilöt rinnastetaan Suomessa vakinaisesti asuviin, joten he kuuluvat suomalaisen sosiaaliturvan piiriin. Kiintiöpakolaisille voidaan hakea kunnan toimesta tarvittaessa perustoimeentulotukea jo ennen maahan saapumista. Kela voi myöntää perustoimeentulotuen, vaikka ei tietäisi vielä saapuvan henkilön henkilötunnusta. Kela tekee aktiivisesti yhteistyötä kotoutumista hoitavien muiden viranomaisten kanssa, jotta kiintiöpakolaisena saapunut henkilö tutustuisi Kelan palveluihin mahdollisimman pikaisesti. Paikallistasolla toimittaessa on tärkeää, että Kela saa etukäteen tiedon kuntiin saapuvista kiintiöpakolaisista.

Laittomasti maassa oleskelevien kiireelliseen avuntarpeeseen vastataan STM:n suositusten (31.12.2017) mukaisesti kunnissa. Kiireellisen sosiaalihuollon tarpeessa olevat asiakkaat Kela ohjaa alueen sosiaalipalveluihin, jossa tehdään kokonaisarvio henkilön avuntarpeesta. Asiakas voi hakea vielä toimeentulotukea Kelasta, kun hän on asioinut sosiaalipalveluissa. Mikäli sosiaalipalvelut ei ole myöntänyt henkilölle välttämätöntä ravintoa tai lääkkeitä, voi Kela myöntää ne maksusitoumuksina tilapäisesti. Kela ohjaa laittomasti maassa oleskelevat vapaaehtoisen paluun järjestelmään. Jos asiakas on saanut jo toimeentulotukea vakinaisen oleskelun perusteella, toimeentulotuen maksamista jatketaan perustoimeentulotukena, kunnes hän on poistunut maasta.

Kelan hoitama sairausvakuutus on osa Suomen sosiaaliturvaa. Vakuuttamispäätöstä haetaan erillisellä lomakkeella, jonka perusteella Kela tekee maahanmuuttajille kirjallisen päätöksen Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta. Päätöksen ollessa myönteinen postitetaan hakijalle myös sairausvakuutuskortti, jonka esittäminen asiointitilanteissa oikeuttaa ostokorvauksen myöntämiseen. Asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin hakeutuminen tehdään yleensä sen jälkeen, kun oleskelulupa on myönnetty, kotikuntaan kirjaaminen maistraatille tehty ja hakemus suomalaisesta henkilötunnuksesta on tehty.

Kela huolehtii myös kotoutumistuen maksamisesta. Maksamisen edellytyksenä on maahanmuuttajalle tehty kotoutumissuunnitelma ja sitä maksetaan kolmen ensimmäisen maassaolovuoden aikana. Muita Kelan maksamia sosiaaliturva-etuuksia maahanmuuttaja voi hakea vakuuttamispäätöksen jälkeen tasa-arvoisesti kuten muutkin Suomessa vakituisesti asuvat henkilöt.

6.3 Seurakunta

Maahanmuuttajien perhetilanteet saattavat olla monisyisiä ja haastavia. Tähän vaikuttavat maahanmuuton erilaiset vaiheet, entiset elämäkokemukset ja perheenjäsenten yksilölliset sopeutumisprosessit uudessa kotimaassa. Usein perheenjäseniä on eri puolilla maailmaa ja transnationaaliset suhteet ovat tärkeitä. Suurta huolta kannetaan yksin, vaille huolenpitoa jääneistä lähiomaisista.

Seurakunnat voivat tarjota monenlaista tukea parisuhteen ja vanhemmuuden vahvistamiseksi. Diakoniatyöntekijät voivat antaa ohjausta ja neuvontaa erilaisissa yhteiskunnan palveluihin ja arjessa

selviämisen kysymyksissä. Seurakunnan keskeinen tehtävä on tarjota kristillisen seurakunnan osallisuutta ja seurakuntayhteyttä kaikille alueelleen muuttaville.

Muonion seurakunta on Muonion kunnassa Lapissa toimiva Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta. Se kuuluu Lapin rovastikuntaan Oulun hiippakunnassa. Seurakunta järjestää tilaisuuksia ja tapahtumia kaikille ikäryhmille. Seurakunnassa on mahdollista olla monessa mukana esim. vapaaehtoistehtävissä.

6.4 Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta

Kansalaisjärjestöjen toiminnassa on useita ulottuvuuksia; eri väestöryhmien edunvalvonta, vaikuttaminen, asiantuntijuus, uusien toimintamallien kehittäminen, avun ja tuen järjestäminen – joskus myös palveluiden tuottaminen myytäväksi joko suoraan asiakkaille, kunnille tai muille tahoille. Edellä mainittujen lisäksi vapaaehtoistoiminta on yksi keskeisimpiä kansalaisjärjestötoiminnan osia, siihen on viitattu järjestötoiminnan ytimenä tai sydämenä. Suomi on aktiivinen vapaaehtoistoiminnan maa.

Muoniossa toimii eri järjestöjä ja yhteisöjä, joiden toiminta tukee maahanmuuttajan kotoutumista. Kolmannen sektorin toiminta myös täydentää omalta osaltaan viranomaisten tuottamia kotouttamispalveluita. Kolmannella sektorilla tuotetaan sekä palveluita suoraan kotoutumisen tukemiseksi, että kaikille avointa toimintaa, jotka edistävät epäsuorasti kaksisuuntaista kotoutumista ja eri kulttuurien kohtaamista. Osallistuminen kolmannen sektorin tuottamaan harrastus- ja seuratoimintaan on myös erittäin hyvä tapa tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan, tutustua paikallisiin ihmisiin ja kehittää esimerkiksi suomen kielen taitoa.

Kolmannen sektorin ehdottomia voimavaroja ovat palkka- ja vapaaehtoistyön integrointi sekä yhteiskunnan eri osaamisalueiden yhdistäminen hyötyä tuottavaksi kokonaisuudeksi. Maahanmuuttaja voi saada yhdistystoiminnasta tukea kotoutumisprosessiinsa. Yhdistystoimintaan liittymisen motivaattoreita on useita: kielen oppiminen, yksinäisyyden väheneminen, suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen sekä oman kulttuurin vaaliminen ja säilyttäminen. Vapaaehtoistoiminta voi edistää kotoutumista tarjoamalla toimintaa, vapaaehtoisuuksia ja yhdessä tekemistä, näin ollen vähentäen eristäytymistä ja yksinäisyyttä. Maahanmuuttajien mukanaan tuoma monikulttuurisuus rikastuttaa yhdistystoimintaa.

MAKO-verkosto on Lapin alueella toimiva laaja, yli 270-henkinen verkosto, joka kokoaa yhteen maahanmuuton ja kotoutumisen parissa työskentelevät toimijat. Koko MAKO-verkostolle tarkoitettuja tapahtumia on n. 2 vuodessa. MAKO-verkoston alla toimii teemakohtaisia verkostoja, jotka ovat avoimia kaikille kyseessä olevan aiheen parissa työskenteleville. Viranomaisverkostot on rajattu vain viranomaistyötä tekeville.

7. Kotoutumiskoulutus

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010, 20 §, 1 mom.) mukaan maahanmuuttajalle, jonka oppivelvollisuus on päättynyt, järjestetään kotoutumiskoulutuksena suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Suomen tai ruotsin kielen opetusta annetaan Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Luku- ja kirjoitustaidon opetusta annetaan Opetushallituksen luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelman

perusteiden mukaisesti. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään. Kotoutumiskoulutus voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) vastaa työvoimakoulutuksena toteuttavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotouttamiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi sekä järjestää kotouttamiskoulutusta, että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämäänsä kotouttamiskoulutukseen tai muu toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on edistää opiskelijan suomen/ruotsin kielen taidon ja muiden yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien valmiuksien kehittymistä. Tavoitteena on tukea opiskelijan työllistymistä tai siirtymistä jatkokoulutukseen. Koulutuksella luodaan myös laajemmin edellytyksiä opiskelijoiden hyvinvoinnille ja yhdenvertaiselle asemalle yhteiskunnassa, vahvistetaan heidän osallisuuttaan sekä tuetaan vastuunottoa oman kotoutumisensa edistämisestä. Koulutuksen osa-alueita ovat kieli- ja viestintäosaaminen, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, opiskelijaa tukeva ohjaus sekä opiskelun ja oppimisen tuki. Koulutuksessa tunnustetaan opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista ja tehdään työllistymiseen tai opiskeluun johtava jatkosuunnitelma.

Laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010, 20 §, 3 mom.) kotoutumiskoulutuksen kielelliseksi tavoitteeksi on asetettu toimiva peruskielitaito, joka on usein edellytyksenä esimerkiksi jatko-opintoihin etenemiselle. Koulutuksen enimmäislaajuus on 80 opintopistettä. Koulutuksen kestossa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset valmiudet sekä tarpeet. Koulutukseen sisältyy vähintään kahdeksan (8) opintopisteen laajuinen työssäoppimisjakso. Koulutukseen voi sisältyä myös valinnaisia opintoja. Opiskelijan oppimisen edistymistä ja osaamista arvioidaan sekä koulutuksen aikana, että sen päättyessä, jolloin opiskelija saa todistukseen arviot kieli- ja viestintäosaamisestaan sekä yhteiskunta- ja työelämäosaamisestaan. (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kotoutumiskoulutus>)

8. Keskeisiä käsitteitä

Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuten kuin matkailuun liittyvän syyin tai siihen verrattavan lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyn luvan perusteella tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti.

Pakolainen on ulkomaalainen, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka UNHCR toteaa olevan pakolainen.

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa valtion budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa.

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikanhakijan pakolaisuus todetaan vasta hakemukseen annetulla päätöksellä, joten tulisi välttää ”pakolainen” sanaa ennen kuin päätös on annettu.

Erityistoimenpiteitä tarvitseva maahanmuuttaja on henkilö, jonka tarve erityisiin tehostettuihin kotouttamistoimenpiteisiin perustuu sairauden, vamman tai muun syyin vuoksi alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, iän, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyin osoittamaan vaatimukseen.

Oleskelulupa on Suomen valtion henkilölle myöntämä määräaikainen tai pysyvä lupa asua maassa. Ulkomaalainen (pl. Pohjoismaiden kansalaiset sekä EU ja ETA-jäsenmaiden kansalaiset) tarvitsee oleskeluluvan voidakseen oleskella 7 Suomessa yli kolme kuukautta. Oleskelulupa voidaan myöntää mm. seuraavien perustein: perheside Suomeen, opiskelu, työnteke, suomalainen syntyperä, paluumuutto Suomeen, humanitaariset syyt tai muu erityinen syy.

Tilapäinen oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Tilapäiseen oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus B.

Jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka on tullut Suomeen pysyvässä maahanmuuttotarkoituksessa. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Jatkuvaan oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus A.

Pysyvä oleskelulupa myönnetään henkilölle, joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti jatkuvalla oleskeluluvalla neljä vuotta. Oleskelun syy tai muut erityiset syyt voivat aiheuttaa poikkeuksia oleskeluaikaan. Lupa myönnetään toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Pysyvään oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus P.

Kotoutuminen on maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä. Sen tavoitteena on maahanmuuttajan yhteiskunnassa ja työelämässä tarvitsemien tietojen ja taitojen kehittyminen sekä hänen oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämisen tukeminen. Kotoutuminen on kotoutumisen monialaista tukemista ja edistämistä sekä viranomaisten että muiden toimijoiden suorittamien toimenpiteiden ja palvelujen avulla. Kotouttamisen tarkoituksena on antaa maahanmuuttajalle mahdollisimman nopeasti itsenäisen ja tasavertaisen kansalaisuuden vaatimat valmiudet.

Kotouttamisohjelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima ohjelma kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Ohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja sitä tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain mukaista talousarviota ja – suunnitelmaa laadittaessa.

Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen tai perheen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joilla tuetaan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita tarvittavia tietoja ja taitoja.

9. Yhteystiedot

Sosiaali- ja terveystiedot

Sosiaaliohjaaja 040 489 5152
 Muunion terveyskeskus 040 684 5934

Sivistyspalvelut

sivistys@muonio.fi

Varhaiskasvatus/esiopetus

Varhaiskasvatusvastaava 040 489 5113

Perusopetus

Perusopetuksen rehtori 040 489 5190

Toiseen asteen opetus

Lukio

Lukion rehtori 040 489 5133

Ammattiopisto Lappia

Toimipaikkapäällikkö 050 571 5207

Kansalaisopisto ja vapaa-aika

Sivistysjohtaja 040 489 5160

Kirjasto ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuurivastaava 040 489 5110

Nuorisopalvelut

Nuorisovastaava 040 592 9281

Liikuntapalvelut

Liikunta- ja hyvinvointivastaava 040 489 5146

Työllisyys- ja yrityspalvelut

Työllisyysvastaava 040 187 8215

Kehittämispäällikkö 040 489 5153

Elinvoimapalvelut

Asuntotoimisto 040 489 5107

elinvoima@muonio.fi

Te-palvelut

Henkilöasiakkaat, valtakunnallinen puhelinpalvelu: 0295 025 500 (arkisin klo. 9-16.15)

Työnantaja- ja yritysasiakkaat: 0295 046 006 (arkisin klo. 9-16.15)

Kela <https://www.kela.fi/soita-kelaan>

Seurakunta

Kirkkoherra 044 0215 792

Diakoni, Nuorisotyönohjaaja 040 578 4176